

BO

MAGASINET

NR.3 / 2018

Medlemsblad for
**MØRE OG ROMSDAL
BOLIGBYGGELAG**

Kvam terrasse

GJEMMER AVFALLET SIDE 9

MOBARN: ET AV DE FØRSTE
MØTENE MED CAMPINGLIVET side 38
FULL FART PÅ EIKREM side 36
TEMA: DELINGSØKONOMI side 13

STYLING AV BOLIGEN FØR SALG – MER OG MER VANLIG

Salg med stil!

SIDE 6

STORE INNKJØP LAVE PRISER!

**DUXA BAD VOSS
DUSJKABINETT**

**HARMONIE
SARA YTTERDØR**

FÅS I MANGE FARGER

**SOM
VIST PÅ
TV**

**- FORSIKRINGSGODKJENT
- LÅS OPP VIA MOBILEN**

**DUXA BAD METRO
BADEROMSINNREDNING**

**YALE DOORMAN
V2N GDS ELEKTRONISK DØRLÅS**

**- RIPESIKKER TITAN X-OVERFLATE
- 20 ÅRS GARANTI**

**SOM
VIST PÅ
TV**

**PERGO DOMESTIC
EXTRA LAMINAT**

**INFRA VEGG
OG INFRA CLASSIC**

**OBS BYGG MOLDE
7-20(9-18)**

molde.obsbygg@coop.no
Tlf: 979 95 105

Spar penger på alt du handler hos Coop.
Husk å bruke medlemskortet ditt!

**Obs
BYGG**

H A N D L E P Å N E T T O B S B Y G G . N O

Hva skjer med økonomien om helsen svikter?

Hvis det verste skulle skje, er det fint å slippe økonomiske bekymringer i tillegg. Med barneforsikring, dødsfallforsikring, uføreforsikring, helseforsikring og forsikring ved kritisk sykdom, trygger du deg og flokken din.

Noe er så personlig, at vi velger å snakke om det ansikt til ansikt. Og det er ikke tilfeldig hvem du snakker med. Vi kan dette, vi er her for deg og vi kan se helheten i økonomien din.

Bestill rådgivermøte i dag!

Romsdalsbanken

alltid med deg

Trine
Aspås Reinset

410 66 420
tar@romsdalsbanken.no

Tom Andre
Sande

401 09 238
tas@romsdalsbanken.no

VI TAR HELE PROSJEKTET FOR DEG.

XL BYGG KLAPPET & KLART

Dale Bruk Vestnes
Ring Thomas
994 19 892
thomas.brastad@dalemalo.no

Dale Bruk Elnesvågen og Eide
Ring KEN
406 90 221
ken.malme@dalemalo.no

Malo Sagbruk
RING MAGNE
404 33134
magne@dalemalo.no

FOR DEG SOM IKKE VIL,
KAN ELLER HAR TID.

Elnesvågen — Eide — Vestnes — Molde
Tlf. 71 26 63 00

xl-bygg.no

Leder

ROLF EIDSÆTER

Et boligmarked i ubalanse?

I skrivende stund er det et rekordstort antall boliger til salgs i Molde. På finn.no ligger det 341 boliger til salgs i Molde. I nabobyen Kristiansund er det 358 boliger til salgs, og tradisjonelt har det vært slik at Molde har hatt halvparten så mange boliger til salgs som Kristiansund. Av boligene som er til salgs i Molde er 57 prosent leiligheter og 43 prosent eneboliger og rekkehus. Over halvparten av leilighetene som er til salgs, er nybygg. Det betyr at det er et stort innslag med nyboliger som gjør at antall boliger som er til salgs, er rekordhøyt i Molde.

Prisene på brukte borettslagsleiligheter stod stille i 2017. Tradisjonelt har det vært slik at bruktpreisene beveger seg oppover, og nærmer seg nyprisene. Når det ikke skjer, vil prisgapet mellom nye boliger og brukte boliger bli stort, og det gjør det tynge å selge nyboligene.

Molde har i tillegg opplevd en kraftig reduksjon i antall arbeidsplasser i oljerelatert virksomhet. Det forsvant nærmere 600 arbeidsplasser i disse næringene. Selv om mange har fått seg andre jobber, og det er skapt nye jobber, var det også mange som flyttet fra byen i denne perioden. Det tar tid å korrigere et så stort bortfall av arbeidsplasser.

Andelen unge som kjøper egen bolig/leilighet har gått ned. Forklaringene på dette er flere. Det har blitt vanskeligere å finansiere boligkjøp med

strengt krav til egenkapital. Men i tillegg har det blitt vanskeligere å selge boligene, og for tjenesten ved boligsalg har gått ned. Dette gjør at flere unge mennesker velger å leie boliger.

I Molde tar det rundt 80 dager å selge en bolig. Landsgjennomsnittet for salg av bolig ligger på rundt 40 dager. Det er leiligheter som tar lengst tid å selge, rekkehus og eneboliger selges raskere. Men det er selvsagt en gruppe som har fordel av denne situasjonen, og det er de som skal kjøpe bolig. Utvalget av boliger, og spesielt leiligheter, har aldri vært større i Molde.

Det er vanskelig å være bastant når man skal spå om hvordan boligmarkedet i Molde vil utvikle seg. Men en del nyprosjekter som nå er lagt ut i markedet vil nok slite med å oppfylle bankenes krav til forhåndssalg, og de blir derfor kanskje ikke startet. Flere aktører vil nok prøve å selge ut det de har «på lager» før de kommer med nye prosjekter, og dette kan også føre til at nybyggingsaktiviteten på sikt går ned. Dette blir nok forsterket av at boligutbyggere har relativt mange leiligheter i utleiemarkedet. Også disse leilighetene må selges, og vil føre til at antall nye leiligheter i markedet vil være høyt over lang tid. Så har heldigvis Molde et bredt sammensatt næringsliv. Det betyr at det blir skapt nye jobber, og at boliggetterspørsele etter hvert blir påvirket positivt. Men med tanke på det store antall boliger som er til salgs, vil dette ta tid.

«Prisene på brukte borettslagsleiligheter sto stille i 2017.
Tradisjonelt har det vært slik at bruktpreisene beveger seg oppover»

Innhold

FASTE SPALTER

Tema	13
Mattipset	20
Reisetipset	22
Kryssord & Sudoku	25
Jusspalten	26
Personlig økonomi	28

NYHETER

Salg med still!	6
Gjemmer avfallet	9
Allo-allo!	10
Ny drakt, gammel prakt	30
Full fart på Eikrem	36
Mobarn: Et av de første møtene med campinglivet	38

Reisetipset: Tenerife: 30 tips! - side 22

**MEDLEMSBLAD FOR
MØRE OG ROMSDAL
BOLIGBYGGELAG**
NR. 3, 2018

ANSVARLIG REDAKTØR

Direktør Rolf Eidsæter,
Møre og Romsdal Boligbyggelag

**MØRE OG ROMSDAL
BOLIGBYGGELAG**
Strandgata 5, 6415 Molde.

Tlf: 71 25 93 00

E-post: mobo@mobo.no
Hjemmeside: www.mobo.no

**REDAKSJONELL PRODUKSJON
OG GRAFISK UTFORMING**
TIBE Reklamebyrå AS
Postadr.: Postboks 473, 6400 Molde

Tlf: 71 20 12 00

Fax: 71 20 12 01

E-post: bomagasinet@tibe.no

MEDARBEIDERE I
DETTE NUMMERET

Evy Strømme, Ingrid Kvande,
Lillian Langset og
Jens H. Lyngstad

UTGITT AV

BS Media AS, Postboks 452
Sentrum. 0104 Oslo

ANNONSER

Tlf: 71 20 12 00

Fax: 71 20 12 01

E-post: annonse@tibe.no

TRYKK

Ålgård Offset, Ålgård

– De som velger full styling har gjerne leiligheter der det for tiden ikke bor noen, og møblene er flyttet ut. I prosjekter ønsker utbyggerne oftest at en visningsleilighet blir stilet. Ved delvis styling – ser selgerne verdien av å kunne presentere boligen best mulig, og ønsker profesjonell hjelp til det, sier Garanti-meglerne.

Salg med stil!

Styling av boligen før salg har blitt mer og mer vanlig de siste årene. Også i Molde er dette et populært tilbud.

✍ INGRID KVANDÉ 📷 JENS H. LYGSTAD OG ESPEN A. ISTAD

De siste årene har boligstyling blitt mer og mer brukt i forbindelse med boligsalg – spesielt i de store byene. Nå har trenden også nådd Molde. Garanti-meglerne forteller at mellom 5–10 % ønsker boligstyling, og at det er absolutt vanligst med styling av leiligheter.

PÅVIRKER INTERESSEN

Garanti Eiendomsmegling formidler kontakt

med boligstylist, og anbefaler det i de tilfellene de tror det vil påvirke interessen for boligen, og det er praktisk gjennomførbart.

– Å dokumentere prisgevinst med å bruke stylist er ikke mulig, for det er så mange andre faktorer som spiller inn ved et boligsalg. Det vi vet, er at det påvirker interessen, og får flere på visning. De fleste ser jo boligene på finn, og det er gjerne når man kikker på bilder og annonse at interessenter bestem-

mer seg for om de vil gå på visning eller ei, sier meglerne.

VALGTE STYLING FØR SALG

– Hovedgrunnen til at vi gjorde dette var at vi hadde flyttet ut, og leiligheten var tom. Det er viktig at den ser beboelig ut. Vi prøvde å få tak i noe utstyr selv, men det lyktes vi ikke helt med, sier Bjørn Standal.

Han og kona la ut leiligheten sin i Skrenten

Borettslag for salg i sommer, og valgte å få hjelp av en boligstylist i forbindelse med det. – Vi hadde diskutert boligstyling løselig i lunsjen på jobben. Sjefen min hadde brukt stylist, og anbefalte det, så da ble jeg enda sikrere på valget, forteller Standal.

UNDERVURDERTE KOMPETANSEN

I ettertid er han og kona svært fornøyd med jobben som ble gjort.

– Jeg ser nå at det virkelig gir mer enn jeg trodde. Det jeg selv hadde begynt å samle sammen av møbler gir et helt annet inntrykk. Boligstylisten hadde mye bedre ideer, og hun vet hva som fungerer i markedet. Den kompetansen der er god, og jeg var ikke helt klar over hvor mye det betydde. Så jeg tror faktisk at selv om vi hadde hatt møbler selv, hadde det ikke vært så dumt å bruke stylist uansett, forteller Standal. →

▲ Stylist Stine Kaasen, Interiørdesign Molde Farvehandel.
Foto: Ingrid Kvande.

Skrenten etter

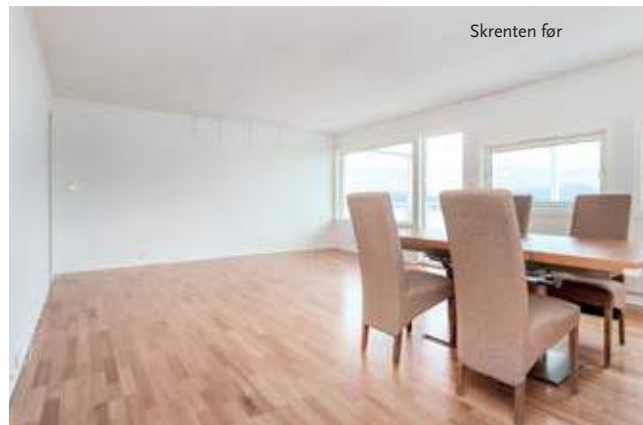

Skrenten før

◀ Styling bidrar til å få fram potensialet i boligen – her fra balkongen.

Skrenten etter

Skrenten før

► Boligstylisten bringer inn lette, luftige møbler og viser hvordan man kan møblere.

Skrenten etter

Skrenten før

◀ Friske blomster, fine oljer, frukt og grønt gir liv til kjøkkenet.

ØKENDE ETTERSPORSEL

Stylist Stine Kaasen i Interiørdesign Molde Farvehandel forteller om økende og bra etterspørsel etter boligstyling. – Vi kan ha åtte stilyngler den ene uka og så kan det være to uker uten. Men vi har stort sett varer ute hele tiden. Vi får også gode tilbakemeldinger fra kundene, og det er veldig hyggelig, forteller Kaasen.

ULIKE KATEGORIER

Interiørdesign Molde Farvehandel tilbyr ulike typer styling: light, medium og full styling. Prisene avhenger av hvor mye de er involvert og hvor mye utstyr de kommer med.

– Light er rådgivning når det gjelder plassering av møbler, slik at det skal bli så fint som mulig på bildene. Ved medium har kunden de store, tunge møblene selv. Vi kommer da med puter, sengetøy, pynt og annet. Ved full styling innreder vi kjøkken, stue, spiseplass, gang, et par soverom, og kanskje et kontor, og har med spisebord, stoler, sofagruppe, salong etc. Prisen avhenger av hvor mange rom som skal styles og inkluderer fire ukers leie av alt utstyr, sier Kaasen.

GLADFARGER PÅ SKRENTEN

Hun forteller at planlegging er viktig, og at de alltid starter med en befaring.

– Farger skal stemme til markedet boligen er rettet mot, og til fargene i huset. Vi tenker også at prospektet skal se fint ut, at det ikke skal være stilbrudd, men en jevn flyt gjennom rommet.

I leiligheten til Standal valgte Kaasen å fokusere på sommerlige gladfarger.

– På Skrenten hadde de pusset opp. Det var rent og lyst, og ingen vanskelige farger vi skulle matche. Vi ville bruke farger for å sprite opp. Dette var nå i sommer, så gladfarger som rosa, grønt og turkis er bra, og vi lot det gå igjen gjennom hele.

VI SKAL SELGE HUSET

– Selgerne hadde et fint maleri som vi lot bli hengende, og som vi bygde rundt. Vi fikk inn grønnpanser som vi gir liv til rommet, og som alltid passet vi på å ikke putte på for mye. Det er huset som skal selges, ikke møblene. Vi skal gi potensielle kunder ideer til hvordan de kan møblere, og vi bruker lette, luftige møbler og farger som passer til rom og vegger, sier boligstylisten. ••

DETTE KAN DU GJØRE SELV:

RYDDI

At det er ryddig både ute og inne, gir godt inntrykk

HA DET LUFTIGI

Fjern møbler slik at boligen ikke er overfylt.

MALI

Å male slitne vegger og lister er en enkel måte å gi en liten oppgradering. Lyse vegger er nøytralt og salgsvennlig.

REPARER!

En list som mangler? Et dørhåndtak som henger? Tiden er inne for å reparere ting som har blitt oversett eller utsatt.

DEKORER!

Friske blomster og planter gir et godt førsteinntrykk på visning.

◀ Anders Ødegård, Solrun Fisknes og Arnt Rausand, foran containerne ved Kvam Terrasse.

▲ Enkelt å åpne og lukke de nye containerne.

Gjemmer avfallet

Ved Kvam Terrasse har de nå byttet ut sine avfallscontainere med nedgravde containere. De ser fram til en luktfri hverdag.

✍ INGRID KVANDEN 📷 JENS H. LYNSTAD

I Tiriltunga Borettslag og Solbakken 37 Borettslag ble det valgt nedgravde containere da de bygde, og nå får Kvam Terrasse samme fine løsning.

– Vi ville kvitte oss med alle containerne og samtidig bli kvitt luktproblemet, sier Arnt Rausand, styreleder i Kvam Terrasse. Han forteller at beslutningsprosessen gikk raskt.

– Alle ville ha dette. Jeg foreslo denne løsningen året før jeg ble valgt som styreleder, og har jobbet med det siden jeg ble valgt. Vi skulle grave opp uansett, da vi skulle skifte ut fyllmasse i veien og installere nye sluker. Dette var forberedende arbeid i forbindelse med at vi skiftet ut all asfalten i borettslaget. Vi la også ned rør til strømkabler i ulike trapper og ny større inntakskabel for El-bil lading i garasjen, så derfor var det lett å få gjennom en slik sak nå, sier Rausand.

MANGE FORDELER

Det er mange fordeler med nedgravde containere, men de er ikke selvsendinge, så litt renhold er påkrevd. En mulighet er spyling og sugebil, men på Kvam valgte de en annen løsning.

– Hos oss er containerne koblet til avløp, så det blir lett å ha et godt renhold. Siden det var

kummer like ved, så det var ikke noe problem å få det til, sier Rausand.

Plassering

Anders Ødegård, ingeniør i MOBO, sier man må tenke godt gjennom plasseringen av containerne. Ingen vil ha containere for nær seg, men samtidig skal de ikke være langt fra noen.

– Det er viktig å plassere containerne så sentralt at man faktisk bruker de. På Kvam Terrasse har de to stasjoner; en midt i gata og en ved parkeringskjelleren. I stasjonene er det enhet for glass, plast, papir, rest og bio – til sammen ni enheter fordelt på stasjonene, sier Ødegård.

Byggesøknad

Kostnaden med nedgravde containere avhenger blant annet av hvor mange enheter man skal ha. Betongkum og ståltopp betales av borettslaget. I tillegg kommer arbeid med å grave og å eventuelt koble på avløp, og finish som asfaltering og annet til slutt. Innkassenheten med container betales av renovasjonsselskapet.

– Vi hører om flere som vurderer dette, og har det i sine vedlikeholdsplaner. Vær oppmerksom på at anlegget må byggesøkes. Fra vi leverte søknaden tok behandlinga i kommunen ca. to måneder i dette tilfellet, sier Ødegård.

Finansieringsordning

Solrun Fisknes i RIR forteller at de har egen finansieringsordning for denne typen løsning.

– RIR kjøper inn de nedgravde containerne, som består av en betongkum pluss en stålcontainer, og boligselskapet betaler en egenandel på NOK 25.000,- pr enhet, som dekker betongkummen. Det må være minimum 25 boenheter for å få vår finansieringsordning. Vi kan gjøre det i mindre sameier også, men da blir det dyrere løsning, sier Fisknes.

– RIR gir råd angående både plassering, hvor mange og hvor store enheter man skal ha, og vi lager også ny avfallsplan basert på hvor store tankene er. I planleggingsprosessen må man også tenke på tilkomst til bilen, opplyser Fisknes.

Kontakt teknisk!

Ordningen med nedgravde containere er i første omgang tilpasset konsentrert bebyggelse i borettslag og sameier. Hvis borettslag og sameier vurderer dette, bør det tas opp i styret, som legger det fram for generalforsamlingen. Kontakt MOBOs tekniske avdeling for bistand med planlegging og formaliteter omkring dette. ••

Allo-allo!

90 meter over havet oppe i lia ligger Solbakken Terrasse Borettslag. Her er det 112 leiligheter med en av byens beste utsikter og egen kafé!

✍ INGRID KVANDÉ 📷 JENS H. LYNSTAD

Blokka og terrassene i Solbakken Terrasse Borettslag ble bygd allerede i 1971–72, og her det hele 112 leiligheter. I borettslaget er det faktisk fem forskjellige adresser – her er gatenavnene både Granlia, Solbakken og Torbjørns vei.

ENESTE MED KAFÉ

Utenfor en av terrasseleilighetene i Torbjørns vei, henger et skilt med teksten Kafé Allo-allo. Dette er en uformell kafe der det er lov å sette seg ned. Det er bare å ta med seg kaffekanna, så kommer det folk. Kaféen ble til i 2015, og virksomheten blomstrer fortsatt. Kafevert/nærmeste beboer John Arne Selnak forteller at kaféen ble til ved en tilfældighet.

– Vi hadde kaffelag utenfor her, og så var det ei som kom forbi og sa at det lignet på Kafé Allo-allo, som var et populært tv-program. Så da ble det slik. Vi skrudde opp skilt, og det har hengt der siden. Vi er nok det eneste borettslaget med egen kafé, ler Selnak.

– Og her er det alle rettigheter – sterke saker har vi til klokka fem om natta, humrer kafeverten.

TRIVSEL VIKTIG

Teresa Gjendem er styreleder i borettslaget, og hun er godt kjent, for hun flyttet inn allerede i 1992. Hun har bodd både i blokka og terrassen.

– Det er fjerde året jeg er styreleder, sier Gjendem. Det er veldig spennende, lærerikt og utfordrende. Vi har også et godt samhold både i styret og naboene i mellom.

Hun forteller at styret er opptatt av å skape et best mulig bomiljø i borettslaget.

– Det bor ganske mange eldre i blokka, og vi har blant annet hatt kafé på møterommet flere ganger der vi har invitert de eldre. Det har vært positivt mottatt.

Gjendem, som jobber som kokk, har også for vane å invitere styret og naboene til førjulslunsj.

– Det gir så mye når man ser at folk blir fornøyd. Og så er det alltid bra med litt sosialt samvær, smiler Gjendem.

TOTALREHABILITERT I 2007

Siden byggingen tidlig på 70-tallet har bygningene vært pusset opp. Hele blokka og alle terrassene fikk et skikkelig løft da de ble rehabilitert i 2007.

– Da skiftet vi utvendige plater, vinduer og dører, og arbeidet pågikk i 2,5 år. Det var mye stillasrigging, og bare det kostet en halv million den gangen. Hele prosjektet kom på 20 millioner kroner, sier Edmund Eilertsen, som var styreleder da.

I BORETTSLAGET SIDEN 1982

Han og familien flyttet fra Narvik til Molde i 1982, og flyttet da inn i blokka. I løpet av disse årene har det også bodd i terrassen, og nå er de tilbake i blokka.

– Leiligheten i blokka er litt mindre og litt nærmere garasjen, noe som passer oss bra. Det er ingen tvil om at vi har trivdes i dette området. Vi har hatt tre unger som har vokst opp og gått på skole her, men nå bor vi her alene, sier Eilertsen, som gikk rett inn i styret i 1982, og har vært litt inn og ut av styret opp gjennom årene.

GARASJENE FORNYES

Det er 109 parkeringsplasser tilknyttet borettslaget, og akkurat når er man i full sving med betongrehabilitering av garasjebyggene.

▲ Byens beste utsikt nytes av styremedlem John Sponås, styreleder Teresa Gjendem, vaktmester Tore Skjevik og styremedlem Edmund Eilertsen.

– Her var det armerings- og betongskader, så dette var nødvendig, og det er en omfattende sak tidsmessig. Prosjektet kommer på ca. 6 millioner kroner, og det finansierer vi med en økning i felleskostnaden på 80,- pr måned, sier John Sponås, som er en av fem styremedlemmer.

GODT MILJØ

Han er en av de med minst fartstid i Solbakken Terrasse. Da han flyttet inn i 2014 tok det ikke lang tid før han la merke til det sosiale nivået.

– Jeg flyttet fra enebolig der jeg knapt kjente naboen, til noe nesten i overkant sosialt, smiler Sponås. Bankmannen og friluftsmannen kan fortelle om kort vei fra leiligheten til stinettet.

– Herfra går det løype opp i Torleifen, og man kan gå på sti helt bort til Tiriltunga borettslag, ja faktisk helt til Jensgurilia, som er inngangsporten til et eldorado av stier, sier Sponås.

TILLITSVALGTE

Ettersom borettslaget er så stort, er det pekt ut en tillitsvalgt i hver oppgang. De 11 ansvarlige blir valgt på årsmøtet/generalforsamlingen,

▲ Kafé Allo-allo er et populært møtested. Kafévert Selnak (t.v.) sammen med styremedlemmer og vaktmester.

og de passer på at reglene følges i oppgangen.

– Den ordningen fungerer greit og gjør at flere får eierskap til bofellesskapet, og sørger for at det blir trivelig å bo her. De følger spesielt med på at folk overholder husordensreglene. Vi har også egen dugnadskomite, sier Gjendem.

VAKTMESTER

Men alt kan ikke være på frivillig bases, og Tore Skjevik har vært ansatt som vaktmester i borettslaget siden 2015. Han forteller at han har nok å henge fingrene i.

– Det er absolutt behov for en person både når vi ser på gjøremål på fellesarealene og henvendelser fra beboerne. Som vaktmester gjør jeg en del rutinemessige oppgaver, som å se til at søppelrom ser ordentlig ut, holde generell orden både innvendig og utvendig, klippe plen og gjøre små vedlikeholdsoppdrag, sier Skjevik.

– Ettersom dette er et gammelt borettslag så det blir det jo noe å gjøre hele tiden, mener Sponås.

– Vaktmesteren er guds gave til borettslaget!, skyter kafévert Selnak inn. ••

1,70%

INNSKUDDSKONTO

Minimumsinnskudd: kr. 50.000,-
12 måneders fastrenteinnskudd

Stikk en tur innom oss
i Storgata 18-20

SpareBank
NORDVEST

VI UTFØRER ALLE TYPER RØRLEGGERTJENESTER

- Rørleggerservice
- Bolig og industri
- Bad med 10 års garanti
- Tegning/prosjektering
- Flislegging
- Varmepumper/gulvvarme

vvs-team as
Bademiljø
BEST PÅ BAD

Tlf. 71 21 53 90 / 91 36 01 20

Verftsgata 8, 6416 Molde • post@vvsteam.no • www.vvsteam.no

REISTAD
CONTAINERUTLEIE

Tel. 71 21 18 85
Mob. 911 04 708 / 930 66 420

Gjennom vår avtale med MOBO, gir
vi MOBO medlemmer og borettslag
rabatt på våre fra før rimelige priser.

Visste du at til og med gamle
bananskall kan brukes om igjen?
Ved å lage biogass av matavfallet
kan vi kjøre en bil opp til 96 meter
på ett bananskall.

RIR, tlf.: 71 21 34 50 • rir@rir.no • www.rir.no

Leie hundepasser?
Leie ut partytelt?
Finne privat overnatting i Kristiansund?
Få noen til å ta med trommesettet fra Haugesund til Stavanger?
Behov for smoking for en kveld?

Delingsøkonomi

Ny teknologi har gjort delingsøkonomi mulig. Digitale plattformer legger til rette for at underutnyttede ressurser, dvs. varer og tjenester, kan settes i sirkulasjon ved å matche dem med de som ønsker eller trenger slikt.

Arne Krokan er professor i sosiologi ved NTNU og har en doktorgrad i medievitenskap. Han har skrevet flere bøker om digitale tjenester og delingsøkonomi. Den siste, «Deling plattform tillit», kom ut i sommer.

Et tegn på samfunnsendring

I motsetning til for bare ti år siden, er de største selskapene på verdensbasis i dag plattformselskaper. Delingsøkonomi flytter mange oppgaver fra institusjoner til privatsfæren, og skaper også nye monopolister.

✍ INGRID KVANDE 📷 ASTRID HEXEBERG

Delingsøkonomi defineres som «System av desentraliserte nettverk og markedsplasser som setter underutnyttede ressurser i sirkulasjon ved å matche dem med som disponerer ressursene med dem som ønsker eller trenger slikt».

DE TO STØRSTE

De største og mest kjente aktørene innen delingsøkonomien, er Uber og Airbnb. Sistnevnte er verdens største tilbyder av rom for overnattning, mens Uber tilbyr transport – i konkurranse med drosjenæringen. Felles er at tjenestene tilbys og bestilles gjennom en app/et nettsted der man både kan søke informasjon, se referanser, booke og betale. Ingen tredjepart er involvert.

PLATTFORMØKONOMI BEDRE ORD

Arne Krokan er professor i sosiologi ved NTNU, og har skrevet flere bøker om digitale tjenester og delingsøkonomi. Den siste, «Deling plattform tillit», kom ut i sommer.

– Plattformøkonomi er en bedre betegnelse enn delingsøkonomi. Det handler om hvordan man forstår infrastrukturen som gjør det mulig. Mange har irritert seg over begrepet delingsøkonomi, for det har ordet deling i seg, og dette handler ikke om deling slik folk flest forstår ordet, sier Krokan.

KOMPONENTER I DELINGSØKONOMI

Han sier at det er flere faktorer som inngår i delingsøkonomi – eller plattformøkonomi.

– For det første må det være en plattform – en infrastruktur slik at det er lett å gjøre markedsplassen tilgjengelig. Så må det være en mekanisme som gjør at du kan matche behovet til den som skal handle. Videre må det være en måte å overføre penger på, og en ratingmekanisme som gjør at man kan ha nytte av andre personers erfaringer.

På Ebay (auksjonsnettsted) får de med høy rating bedre betalt. Man er villig til å betale en slags forsikringspremie. Erfaringene formidles gjennom plattformen. Dette er nettverkseffekter – andre personers erfaringer er nyttige for meg, forklarer Krokan.

THE WINNER TAKES IT ALL

Han mener det å bygge plattformen er det enkleste, fordi teknologien er så lett tilgjengelig i dag. Å skape vekst er vanskeligere, og helt nødvendig for å lykkes.

– Man må ha både høner og egg – polere ideen og få markedet om bord. Airbnb, som i starten hadde mange konkurrenter, hjalp husvertene med å lage fine presentasjoner av leilighetene slik at det ble attraktivt for vertene å velge akkurat deres plattform.

Størrelse gjør det også enkelt for kundene.

– Det er en fordel at finn.no er så store i Norge. Det senker transaksjonskostnaden for meg. Jeg slipper å lete gjennom så mange nettsider eller plattformer. Likedan dersom jeg er i en stor by og skal ha taxi. I stedet for å forholde meg til 25 ulike taxiselskaper, går jeg inn på Uber for å finne det jeg skal ha, i dette tilfellet transport, forklarer Krokan og legger til at det åpnes mange muligheter når plattformen har blitt så dominerende.

– På Airbnb er det f. eks ikke bare overnattning som formidles. Her er det mange ekstratilbud som matlagingskurs, omvisninger etc. Og plattformen kan brukes til alt. New York Times har skrevet at Airbnb kan bli fremtidens jobbformidler. Det blir som Amazon, verdens største selskap, som startet som bokhandel på nett, og i dag selger alt mulig, sier Krokan.

SAMFUNNSENDING

For sosiologen Krokan er det mange aspekter ved delingsøkonomi og det digitale som er interessant.

– Det er først og fremst at man skaper fleksible organisasjoner med lave transaksjonskostnader og nettverkseffekter. Før vi begynte å bygge fabrikker, før den industrielle revolusjon, hadde vi ikke hierarkiske organisasjoner. →

Verdens største tilbyder av rom for overnatting. Dette er en tosidig markeds plass der tilbyder av rom og den som trenger overnatting møtes. All kontakt foregår via plattformen airbnb.com, som dermed formidler tillit, som er sentralt i delingsøkonomien. Airbnb er en plattform som blir mer attraktiv jo flere som tilbydere som er med, og vekst og volum er derfor sentralt for suksess.

FJONG

Har du en dritlekke kjøle, men den henger bare i skapet? Den kan du leie ut på fjong.co. Selskapet drives av norske kvinner, og folk har tro på ideen, for de fikk inn hele 8 millioner på crowdfunding i vår.

Leieting

Har du en tilhenger til overs i helga? Det er ingen grunn til å la den stå ubrukt. På leieting.no kan de som har noe å leie ut møte folk som er interessert i å leie. «Lei det du trenger – Tjen penger på det du eier»

Gjennom couchsurfing kan du bo gratis hos andre folk. «Stay with Locals and Meet Travelers» er slagordet til couchsurfing. Her kan du spare penger og samtidig dyrke sosialt samvær med lokalbefolkningen og andre reisende dit du kommer.

Da var det mange små bedrifter, og varer ble omsatt på torget. Etter hvert som man ble spesialisert i arbeidet, var det fornuftig å organisere annerledes. Henry Ford kom med samlebåndet og hierarkisk organisasjon. Den mangler imidlertid fleksibilitet. En plattformøkonomi har både lave transaksjonskostnader og i tillegg høy fleksibilitet. Nå skapes en annen type organisasjoner og annen måte å produsere på. Det gjør noe med arbeidslivet. Man trenger ikke ansatte på samme måte, sier Krokan.

ORGANISATORISK INNOVASJON

Professoren forteller at i Sverige har Falun kommune organisert de ansatte gjennom plattform, og at man på nyby.no kan hanke inn frivillige ressurser til bruk i offentlig sektor.

– Hvis vi ser 10 år fram i tid kan du tenke deg hvilke oppgaver man kunne fått gjort dersom man fikk opplæring. For hva skal offentlig sektor egentlig gjøre? Produktivitetskommisjonen

(oppnevnt av regjeringen) slo fast at i 2033 ville det være flere over 65 år enn under. De sa også at dersom vi fortsetter å drifte offentlig sektor som nå og skal yte det samme som nå, må folk i år 2060 betale hele 60 % skatt. Uten organisatorisk innovasjon vil ikke regnestykkene gå opp i framtiden. Vi må gjøre noe annerledes. En maskin må ta over det den kan, mener Krokan.

EUROPA ER FORBIGÅTT

Utviklingen innen delingsøkonomi går fort. I Norge vokser delingsøkonomien med 60 % årlig, men vi blir likevel små.

– I dag er bare 4 % av verdiene i plattformene i Europa. Det er Kina, India og USA som dominerer. I Europa er vi i ferd med å bli koblet av. Kineserne har vedtatt å bli verdensledende på kunstig intelligens innen 2030. De har også vedtatt at innen 2020 skal halvparten av solgte biler være selvkjørende.

I et land med mer enn 100 elbilprodusenter er det ikke umulig, tror Krokan.

– En av de kinesiske bilene, Byton, ble vist i Norge i sommer, og det er en datamaskin på hjul, som vil koste 350.000,- når den kommer på markedet. Den vil bli solgt direkte fra fabrikk. Til sammenligning koster en Tesla 800.000,-.

OPTIMALISERING AV KONSUM

Delingsøkonomi er også et bidrag til sirkulærøkonomi – å holde ressurser i sirkulasjon lengst mulig.

– Mens den industrielle økonomien har gått ut på å optimalisere produksjonsprosessen, er delingsøkonomien heller en optimalisering av konsum. Hvis drillen din er ledig, så hvorfor ikke leie den ut? Slik kan man utnytte ressursene bedre – man kan produsere mindre og bruke mindre ressurser. Men det får også konsekvenser for vekst, og kan dermed

UBER

Uber er et alternativ til drosje eller annen transport. Gjennom en app kan man bestille bil og betale for reisen. Her møtes de som har lyst til å kjøre bil og tjene noen kroner på det, og de som har behov for transport fra A til B.

nimber

Nimber er en sosial leveringstjeneste der folk kan hjelpe noen andre og tjene noen kroner. Dersom du har en gitar som skulle vært transportert fra Molde til Oslo, kan du legge ut forespørsel på Nimber, og så får gitaren kanskje haik med en som skal samme veien.

Bilkollektivet

Bilkollektivet er for de som ikke er avhengig av bil daglig, men har behov for bil av og til. Her melder man seg inn, og kan da bestille bil akkurat når man trenger det. Man betaler en pris per kjøretur, og prisen inkluderer alle utgifter til bilhold. Bilkollektivet er Norges største bilpool med over 700 bruker, 4.500 husstander og bedrifter som medlem. Bilkollektivet fikk prisen som årets samvirkeforetak 2017.

få dramatiske konsekvenser for økonomien, mener Krokan.

PLATTFORMØKONOMIEN DOMINERER

NTNU-professoren mener delingsøkonomi er det første symptomet på samfunnsendring der markedene og organisasjonene endres.

– På 10 år har det skjedd mye. I 2008 hadde vi fått iPhone, men ikke iPad. Fem av de seks største selskapene i verden var da industriselskaper. Nå er det bare plattformselskaper som Amazon, Apple, Google etc. på topplisten, og de vokser mest i verden.

– Det er ingenting som tyder på at utviklingen kommer til å gå saktere enn den har gjort. Det spørs hvor mye reguleringer som henger igjen. På 60-tallet måtte han ha løyve for å kjøpe seg bil. For å kjøre drosje må du i dag ha løyve med visse krav. Reguleringer beskytter det gamle mot det nye, i hvert fall inntil videre, sier Krokan. ••

NYTTIGE ORD OG UTTRYKK:

Tillitsøkonomi og plattformøkonomi: Andre uttrykk for delingsøkonomi.

Transaksjonskostnader: De ressurser som går med til å gjennomføre en handel. Før plattformene kom har de vært lavest når handelen har vært organisert i bedrift. I dag kan dette ses på som beskrivelse av selve kjøpsprosessen: søkekostnader, informasjonskostnader, forhandlingskostnader, beslutningskostnader, evalueringskostnader.

Tillit: Kreves for at delingsøkonomi skal fungere. Når folk ikke kjenner hverandre, vil tillit forvaltes av plattformen, f. eks Airbnb. Tillit kan oppnås blant annet gjennom åpenhet og deling av erfaringer.

Nettverkseffekt: Jo flere som er del av nettverket, jo større nytte har vi av den. Nettverkseffekt oppstår når mine handlinger skaper en fordel for andre personer uten at dette er intendert av meg. Eksempel på dette er rating og referanser.

Metcalfs lov: Nyten av å være en del av et nettverk øker eksponentielt med nettverkets størrelse.

Matteuseffekten: Vinneren tar alt. Fortjenesten aktørene i den digitale økonomien kan regne med øker, og øker med antall brukere. Den største plattformen er den som står igjen, og den har nærmest en monopolsituasjon.

Har over 5500 biler til utleie

Nabobil.no har 5.500 biler for utleie på sin webside. Skal du leie bil gjennom denne ordningen, oppretter du en bruker på nettsiden og søker etter bil ved å legge inn ulike ønsker om størrelse, tidspunkt, sted og andre ønsker.

Søket resulterer i en liste med tilgjengelige biler sammen med en prisoversikt. Da er det bare å kontakte eieren for å avtale henting av bilen.

– Vi mener at nabobil.no er et godt alternativ til vanlig bilutleie fordi leietakerne har bilene tilgjengelig i sitt nabolag og slipper å hente på en flyplass, togstasjon eller ved et kontor i sentrum. I de store byene i Norge har vi nå en så stor tetthet av biler at alle finner en aktuell bil i nærheten, sier August Grønli i nabobil.no.

Det er vanlige bileiere som leier ut bilene sine gjennom nabobil.no. Det betyr at bredden i tilbudet tilsvarer bredden i den norske bilparken med alt fra små el-biler til store varebiler.

– Vår visjon er at tjenesten vi leverer, kan føre til at folk kan kvitte seg med sin egen bil, eller at folk utsetter eller dropper kjøp av egen bil. Det kan være en god løsning å kombinere bruk av kollektivtransport med å leie bil når det er behov for det, sier Grønli.

Generelt ligger nabobil.no lavere i pris enn regulære bilutleieselskap, men prisene varierer selvfølgelig med alder og størrelse på bilene. ••

✍️ OLE BJØRN ULSNÆS

– VI HADDE BRUK FOR BIL MED HENGERFESTE

– Vi var fem venner som skulle på tur med campingvogn. Alle hadde bil, men ingen hadde hengerfeste. Derfor leide vi bil av Øystein, sier Marie Grue fra Skien.

– Vi kikket etter leiebiler, men fant fort ut at det var rimeligere å låne bil gjennom nabobil.no enn hos de tradisjonelle utleiebyråene. Øysteins bil med firhjulstrekk og hengerfeste passet bra til vårt formål, og den var ledig når vi skulle feriere, så da valgte vi den.

Når en skal leie bil gjennom nabobil.no, så krysser en av for det utstyret en ønsker at bilen skal ha, hvilken periode en ønsker bil og en anslått kjørelengde. Da får en treff på de bilene som passer søket, og biler i nærheten av hjemstedet kommer opp først.

– Det var en kjekk måte å skaffe bil på. Øystein svarte på henvendelsen med en gang, og det var kort vei for oss å hente bilen. Vi tastet inn 200 kilometer som kjørelengde, men bilen vi leide hadde kjørelengde på 800 kilometer, så da slapp vi garantert å betale kjøretillegg.

I tillegg til avtalt pris dekket leietakerne drivstoffutgifter og bompenger.

– Vi leier gjerne bil igjen dersom vi har behov for det, avslutter Marie. ••

Det er god økonomi i å leie bil

– Lei bil ved behov. Da får du akkurat den bilen du har bruk for i de periodene du trenger bil. Dessuten er det god økonomi, sier Øystein Hagen.

Drosjeeier Øystein Hagen leier ut sin Nissan X-Trail gjennom nettstedet www.nabobil.no. De som er på jakt etter bil, får treff på bilen om de legger inn søkekriterier som firehjulsdrift, hengerfeste, sykkelstativ og takboks.

STÅR MYE STILLE

– Jeg har flere drosjer i virksomheten min, så jeg får kjørt nok bil på jobb, sier Hagen. Dette

er en bil jeg må ha fordi jeg trenger en bil med firehjulsdrift og hengerfeste når jeg reiser på hytta og setter ut båten. I tillegg leier jeg ut hus og leiligheter som en del av næringsvirksomheten min og må ha en bil som kan trekke en tung henger til det bruket. Men den står mye stille, og da kan jeg like godt tjene noen kroner på utleie.

Bilen blir leid ut noen ganger i året, og Hagen er glad for at han kan hjelpe noen gjennom nabobil-ordningen.

– Det er ikke tvil om at folk må redusere bruken av privatbil og finne andre løsninger som kollektivtilbud og sykkel. Antall privatbiler må ned. Når jeg leier ut en bil som kan trekke tunge tilhengere eller løse andre transport-

behov, så er det mitt lille bidrag til et grønnere samfunn.

Drosjekusken er klar på at husstandene må klare seg med færre biler og heller løse ekstraordinære behov ved å leie bil i kortere perioder. Det er både økonomisk og miljøvennlig.

FORTJENESTE?

– Er det penger å tjene på utleievirksomhet?

– Nei, bilen er ikke nok utleid til at det blir fortjeneste på virksomheten, men det kommer inn noen kroner som er med på å dekke kostnadene. Det er jo bra, sier Hagen. – I større byer der kundegrunnlaget er større, er det kanskje mulig å sitte igjen med noe, men da må bilen være utleid oftere enn det jeg klarer. ••

Sammen om økologisk matauk

Dugnad, samarbeid og friske grønnsaker hentet rett fra åkeren – det er stikkordene for Århus andelsgård. Andelshaverne går sammen om økologisk dyrking av grønnsakene, urtene og bærene de har bruk for gjennom sesongen.

✍️ OLE BJØRN ULSNÆS

– Prinsippet for en andelsgård er felles avling, felles risiko, direktekontakt med bonden og gjennomsliktig økonomi, forteller daglig leder for andelsgården i Skien Tove Hoppestad.

– Vi er 150 andelshavere fordelt på enkeltpersoner og familier. En andel tilsvarer en persons forbruk av grønt gjennom sesongen fra april til snøen kommer, og en familieandel skal forsyne en familie.

For å lykkes med avlingen har andelsgården en gartner, men det er forventet at andels-

eierne deltar på dugnad gjennom sesongen. Dugnadsarbeidet kan være alt fra luking til arbeid i pr-gruppa eller annet som kreves for å få en andelsgård til å fungere.

Årsmøtet bestemmer hva som skal dyrkes, og det er stor åpenhet for å forsøke nye sorter. – Vi sender ut en høstemelding hver uke med informasjon om hva som kan høstes, og hvor mye som kan høstes, forteller Hoppestad. – Selve innhøstingen er tillitsbasert. Det betyr at andelshaverne høster det de har bruk for til seg selv eller familien.

– I tillegg til matauken er andelsgården en god møteplass. Og jeg har en oppfordring til alle borettslag som har grønne områder. Beboerne kan gå sammen om å dyrke urter, grønnsaker eller noe annet spiselig på fellesarealet. Det er ikke slik at alle må være med, men de beboerne som ønsker noe slikt, kan få både gode råvarer og et godt fellesskap, sier Hoppestad.

GRØNNKÅLCHIPS OG GRØNNSAKER MED DIPP

– På denne tiden av året passer det fint å bruke de ferske, flotte grønnsakene til litt kosemat,

sier Tove Hoppestad. Vi har så utrolig mange gode råvarer tilgjengelig nå.

CHIPS AV GRØNNKÅL

Hoppestad foretrekker å lage chips av grønnkål. Den smaker utrolig godt og er mye sunnere enn potetchipsen.

– Denne chipsen blir man avhengig av. Tørketiden kan variere ut fra av hvor mye væske som finnes i grønnkålen.

Du trenger:

- Frisk grønnkål
- Sesamfrø
- Olivenolje
- Maldonsalt

Skyll grønnkålen nøye, og bryt bladene av fra stammen. Hakk bladene grovt, og legg dem i en bolle. Drypp over olje, og strø på sesamfrø og litt salt. Så masserer du bladene med hendene til de begynner å bli myke. Tørk dem i ovn med varmluft på 100 grader C i ca. 15 min. Ta kålen ut når den er sprø. Spis som chips, eller strø på suppe eller salat. ••

Rotgrønnsaker med dipp

Rotgrønnsaker deles opp og spises rå sammen med en rømmebasert dipp eller en tzatziki.

– Det er så mange gode rotgrønnsaker å velge i, mener Hoppestad. – Bruk det du liker, og sett sammen et fat til kos foran TV'en eller ute på verandaen i en lun høstkveld.

– Jeg vil anbefale budalsnepe. Det er en nepe fra Røros-kanten som vi dyrker på andelsgården. Andre typer nepe kan selvfølgelig også benyttes. Og så er gulerøtter godt.

Hoppestad anbefaler også knutekål. Den finnes både som rød og hvit kål og har kommet i de fleste butikkene nå. Kålrota er spesielt god på denne tiden.

– Mange synes at reddiker er for sterkt, men det er bare å la dem stå til de blomstrer. Da gror det fram noen frøbelger som kan spises. Blomkål og agurk er godt med dipp. Det er også spisskål, men jeg skulle ønske at utvalget av kål var større i butikkene.

For å pynte på fatet legger Hoppestad på en ringblomst hun plukket i åkeren. Den setter farge til rotgrønnsakene og er spiselig.

Dipp

- 1 beger rømme
- Urter som gressløk, dill og oregano (bergmynte). Bruk friske urter eller tørkede, smak deg til.

Tzatziki

- 1 stk slangeagurk
- 2 båter hvitløk
- 1 beger gresk yoghurt
- salt og pepper

Del agurken i to, og bruk en skje for å skrape ut kjernen. Riv deretter agurken grovt på et rivjern. Finhakk hvitløksfeddene. Bland agurk og hvitløk inn i yoghurten, og smak til med salt og pepper.

8

22

Tenerife: 30 tips!

Mange ønsker å forlenge sommeren eller forkorte vinteren med en tur til sydligere strøk. Som en av kanariøyene er Tenerife et populært turmål, og øya byr på mer enn sol og strender.

✍ INGRID KVANDE

1: Fisk og kanaripoteter

På Tenerife er det godt utvalg av fersk fisk på omtrent alle restauranter. Prøv det sammen med spesialiteten papas arrugadas: kanaripoteter, med mojo.

2: Klimaet

Gjennomsnittstemperaturen på Tenerife er 24 grader. Her unngår man sprekvarme om sommeren og kan få en pause fra norsk is og kulde om vinteren.

3: Kikke på stjernene

Tenerife er kjent for sin flotte stjernehimmel, og fjellplatået Las Cañadas inne i Teide nasjonalpark er et populært sted å dra til for å se på stjernene, enten man kjører selv eller booker seg inn hos selskaper som byr på nattlige kursjoner.

4: Paragliding

Ettersom Tenerife har høye fjell, ligger forholdene også til rette for paragliding. På sørsiden av øya er det tilbud flere ganger daglig. De som melder seg på blir hentet og transportert opp i fjellet, før man svever sakte, men sikkert ned mot havet og lander på stranda Playa de Enrada like ved La Caleta.

5: Vindsurfing

Tenerife er et populært reisemål for de som er glad i vann- og vindsport. I El Medano er det gode forhold for kiting og brettseiling, og her samles de aktive året rundt. Her er det også fin strand og flotte serveringssteder for de som bare vil kikke på.

6: Karneval

Når det ukelange karnevalet starter i Santa Cruz 40 dager før påske hvert år, står byen på hodet. Karnevalet er blant de største i verden.

7: Teide nasjonalpark

Besøk Teide, Spanias høyeste fjell. Teide er 3718 moh, og er den tredje høyeste vulkanen i verden. Å nyte den flotte utsikten herfra, medfører lite anstrengelse. Det går nemlig gondolbane til like under toppen. For å gå helt opp, må man søke på forhånd. Teide nasjonalpark er den mest besøkte nasjonalparken i Europa.

8: Badelandet Siam Park

Badelandet Siam Park er kåret til verdens beste vannpark, og har både et rikt utvalg av aktiviteter og et stort bassengområde som innbyr til avslapning mellom slagene. Her er det noe for både barn, foreldre og besteforeldre.

9: Vandring i fjellet/høyden

Turnettet er stort på Tenerife: her er det 900 kilometer med sti. I mai hvert år arrangeres Tenerife Walking Festival der man kan melde seg på en rekke guidede turer.

10: Las Teresitas

Utenfor hovedstaden Santa Cruz ligger Las Teresitas. Denne stranda ligger utenfor turiststripa i sør, og er også en av de få strendene med gylden strand.

11: Yoga

Her kan du gjøre yoga på stranda. Vil du ha instruktør? Sjekk for eksempel [yoga_vibe_tenerife](#).

12: Golf

Med sitt gode klima er Tenerife også attraktivt for golfspillere, og golfbanene er mange.

13: Jogge

Her kan man jogge i shorts hele året. På sørsiden kan man legge joggeturen til de milelange strandpromenadene.

14: Mascadalen

Vandre nedover den vakre Mascadalen! Start i den lille fjelllandsbyen Masca, nord for Los Gigantes og gå ned til havet. Husk mat og drikke på turen, for her er det ingen butikker. Beregn tre timer hver vei.

15: Santa Cruz

Hovedstaden og storbyen på Tenerife med 250.000 innbyggere, byr på det man kan forvente i en storby. Her er butikker, restauranter, operahus, teater og alt man måtte behage.

16: Variert og frodig natur

Variasjonen er stor. Tenerife er den grønne øya med høye fjell, dype daler, lavastrømmer, månelandskap, grønne skoger og sorte strender.

17: Delfin- og hvalsafari

Det er både delfiner og ulike typer hval rett utenfor øya Tenerife, og ved å melde seg på safari har man mulighet for å komme i nærkontakt.

18: Lokal vin

I den nordlige delen av Tenerife produseres det vin, og her man kan være med på en vintur. En typisk vinrute starter i byen Tacoronte.

19: Grottetur

Besøk grotten Barranco los Arcos i La Orotava. Dette må gjøres med guide, f. eks fra Tenerife Vertikal.

20: Verdensarven La Laguna

San Cristóbal de La Laguna, eller bare La Laguna, er den største byen på Tenerife og var tidligere hovedstaden på øya. Byen på 550 moh ble grunnlagt i 1496. Gamlebyen står i dag på UNESCOs verdensarvliste.

21: Klatrepark i skogen

Hele familien kan være med på mer eller mindre luftige opplevelser i den store klatreparken Forestal Park Tenerife ved Santa Cruz.

22: La Orotava

På nordsiden av øya er det flere historiske byer, og La Orotava er en av de. I gamlebyen er det herskapelige hus, barokk-kirker og store parker.

23: Pyramidene i Guimar

Pyramidene i Guimar er en park med seks pyramider. Thor Heyerdahl er æresborger av Guimar etter sitt arbeid med disse pyramidene.

24: Bananfarm

Selv om landbruk er mindre viktig enn før, er det fremdeles mange bananplantasjer langs kysten. Det finnes 18 typer bananer på kanariøyene.

25: Michelinrestaurant

For den som er ute etter kulinariske opplevelser, er Tenerife også interessant. Her er det nemlig flere Michelinrestauranter. Siste tilskudd er restaurant Nub i La Laguna. Det

er også Michelinrestauranter i Los Gigantes og Santa Cruz.

26: Anagafjellene

Ca. en time i bil fra La Laguna og hovedstaden og Santa Cruz, ligger Anaga som er et fjellmassiv med spisse egger, mange juv og frodig laurbærskog. Anaga landsbygdpark er utgangspunkt for mange turer.

27: Leie bil og kjøre rundt

Den beste måten å oppleve Tenerife er med bil. Da kan man kjøre rundt øya og også opp i høyden.

28: Los Gigantes

Besøk Los Gigantes på vestsiden av øya og se de enorme klippene som stuper opptil 800 meter rett ned i havet.

29: Puerto de la Cruz

Havnebyen på nordsiden av Tenerife var tidligere den største feriebyen på øya. Her er klimaet litt kaldere, og turistene har derfor trukket til sørsiden av øya. Men Puerto de la Cruz er favoritten til mange.

30: Loro Parque

Til dyreparken Loro Parque i Puerto de la Cruz kommer millioner av turister hvert år for å se på dyr. I fjor ble dyreparken kåret til det «best Zoo in the World» av Trip Advisor.

BESTILL BUNAD

- til livets høydepunkter

Nordmøre

Romsdal

Vest-Telemark

Rogaland

Aust-Agder

Sjå vårt store utval
av bunader og finn
din næraste forhandlar
på solhjell.no

ANNO 1947

WWW.SOLHJELL.NO

Leveringstid på bunader er 6 - 8 veker.

BOLIGBYGGELAGENS
MEDLEMSFORDELER

Til treverk som skal bevares i **generasjoner.**

Wood Tex fra Flügger. En ny generasjon trebeskyttelse.

Husk at du som medlem alltid får 20 % rabatt
og 5 % bonus* hos Flügger farve.

* Bonus oppnås med aktivert medlemskort.

Flügger farve
Malerfagets leverandør

				XORD .no	VID- SYNTE	PLAGG- DELER	APPEL- LERE	OMRÅDE	↓	SKINN	TA
				FOR- SØKS- ROM				REGNE			
				KRYDDER				LEVERTE			
				↓							
↓	ANSIKT	KLOKKE	↓	RESIDERE			PREFIKS				
		BENYTT- TELSE		BØKER			HODE- TOPP				
→										↘	
JUNIOR			FUGL					URO			
			LYD					HOLDT MUNN			
TYSK BY				PLANTE- DELEN						↓	
				FLOT- TERE							
→							HÅLKE				VEKSEL- EN
							KRIMI- NELLE				
BYG- NINGS- DEL	KJELKE						TRE- STANG				
	KJENTES						ORDNE SENGEN				
FJÆR- KRE					TALER						
					SKO- AV- TØRKER						
GAMP			SØT					FOR- ÆRTE			
KJERNE- VED			LANDSBY					NORRØN GUD			
→		AGN					←			↙	
VÅTE		↓					LØFTE I RETTE			HELLIG- DOM	
							NYNORSK JEG				
GRESK BOK- STAV				REDSKAP							
AVHENDE						ARVE- ENHETEN					

Kryssord & Sudoku

Tre vinnere av kryssord får fem Flax-lodd hver, og i tillegg deler vi ut fem Flax-lodd til tre vinnere av sudoku.

Merk konvolutten med Kryssord 3-2018 eller Sudoku 3-2018. Svaret sendes til TIBE, postboks 473, 6401 Molde. Svar kan også sendes på epost til: bomagasinet@tibe.no.

Innsendingsfrist 22. oktober 2018.

LØSNING KRYSSORD NR. 2, 2018

			S	M	E	L	T	E	T		
			T	A	S		A	L	I		
↓	R		A	L	T	E	R	E	T		
H	U	L	E	N	E	V	E	T			
T	V	A	T	R	E	I	?	E			
	E	N	G	E	L	S	T	I	E	R	
Ø	M	M	E	E	S	K	A	D	R	E	
↓	R	U	M	P	E	E	G	N			
W	H	O	T	U	R	N	E	E	N		
	A	R	M	E	R	E	P	R	I	S	
	R	E	O	L		L	O	F	N		
↘	G	R	Ø	N	N	E	S	T	↑	Y	
	B	O	S	E	T	T	E	A	N	T	
	A	N	K		B		R	Ø	R	T	E

Vinnere kryssord 2/2018:

Anfred Endresen, 5529 HAUGESUND
Merete Ildahl, 4818 FÆRVIK
Astri M. Hagen, 3735 SKIEN

Vinnere sudoku 2/2018:

Siv Wulff, 6590 TUSTNA
Marit A. Nerland, 6413 MOLDE
Lene Gløppen, 5537 HAUGESUND

Lett

5	7	8		1	9			
	1			6		7	5	3
								1
1		6	7	5		4	3	
7		5	6					9
					8		6	
9						7	5	
6	5	7	4	3			8	
		3				6	1	

Middels

	5	9						
			2					9
4			8			5	1	
				3	9	8		2
	2		5			9		
	6							3
	1					4		
3	9	5			1		6	
				5				

Jeg har løst det!

Fyll ut kontaktinformasjonen din nedenfor og kryss av.

Navn _____

Adresse _____

Postnr./Sted _____

☐ KRYSSORD

☐ SUDOKU

REGLER FOR KORTTIDS-UTLEIE PÅ TRAPPENE

Korttidsutleie via Airbnb og lignende har blitt et velkjent fenomen i mange boligselskaper. For mange boligeiere er dette en god mulighet til å tjene litt ekstra når man likevel er bortreist.

I tillegg til de økonomiske fordelene, vil en bedre utnyttelse av boligmassen være fornuftig i et miljømessig perspektiv. Men når et stort antall boliger leies ut på hotelllignende vilkår får dette konsekvenser for bomiljøet i boligselskapet. Som i mange andre land har Airbnb blitt et politisk tema, og regjeringen har nå kommet med forslag til hvordan dette skal reguleres.

HVA MENES MED KORTTIDSUTLEIE?

Med korttidsutleie tenkes det normalt på utleie på døgn- eller ukesbasis. I følge Kommunaldepartementet er de nye reglene for korttidsutleie ikke ment å gjelde sammenhengende utleie i mer enn 30 dager. For slike tilfeller kommer de alminnelige reglene om utleie til anvendelse.

IKKE ADGANG TIL FULLTIDS KORTTIDSUTLEIE

Både borettslagsboliger og seksjoner med boligformål skal hovedsakelig benyttes til bolig. Utleie på døgn- eller ukesbasis har mer preg av hotellvirksomhet, og er etter NBBLs oppfatning er å anse som næring. Driver man korttidsutleie i stort omfang, vil bruken av boligen derfor ikke hovedsakelig være til boligformål. NBBL mener derfor at fulltids korttidsutleie ikke er tillatt etter dagens regelverk. Men på dette området hersker det ulike oppfatninger og vi ser behovet for klarere regler.

EIERSEKSJONER: NBBL FORESLÅR 60-DAGERS GRENSE

I sameier er utgangspunktet at eier står fritt til å leie ut boligen. Dette er en av de grunnleggende rettighetene man har som seksjonseier, og en av hovedforskjellene mellom sameier og borettslag. Det er derfor i sameiene problemene med intensiv korttidsutleie har oppstått.

Fra regjeringens side er det derfor foreslått at det skal være tillatt med korttidsutleie i maksimalt 90 dager per år. Begrensningen skal ikke gjelde dersom seksjonseier kun leier ut deler av boligen (for eksempel ett rom) eller låner ut boligen vederlagsfritt.

Begrensningen på 90 dager er et utgangspunkt, og det foreslås at det skal kunne vedtekstfestes andre regler. Grensen skal ikke være lavere

enn 60 dager. Det er foreslått en maksgrænse på 120 dager, alternativt at det ikke skal være noen begrensning på korttidsutleien i det hele tatt.

NBBL mener at grensen bør ligge på 60 dager. Dette er på nivå med det vi oppfatter å være innenfor dagens regelverk. Vi er opptatt av å sikre et best mulig bomiljø for beboerne i boligselskapene, og utstrakt «hotellvirksomhet» i boligene er ikke forenelig med det. En 60-dagersgrense vil heller ikke ramme Airbnb-utleiende flest da tall derfra viser en gjennomsnittlig utleie på 26 dager per år.

BORETTSLAG: FORSLAG OM 30-DAGERSGRENSE

I borettslag er utgangspunktet at eier selv skal bruke boligen som egen bolig. Adgangen til utleie er derfor begrenset. I følge Kommunaldepartementet så oppleves dagens regler for rigide, og det er ønskelig med regler som uttrykkelig åpner for denne typen utleie. Det er derfor foreslått at andelseier som bor i boligen selv skal kunne overlate bruken av boligen til andre på døgn eller ukesbasis i opptil 30 dager per år.

Slik NBBL ser det, så innebærer ikke forslaget noen realitetsendring i forhold til dagens regler. Det følger av borettslagsloven § 5–4 at en andelseier som selv bor i boligen kan overlate deler av boligen til andre. Det er imidlertid ikke noe vilkår at andelseieren selv er tilstede i boligen når utleien skjer, og etter det vi kjenner til, praktiseres regelen slik at utleie aksepteres når eier er borte i forbindelse med ferie o.l. En uttrykkelig regel om dette kan likevel være fornuftig for å hindre usikkerhet blant styremedlemmer og andelseiere om hva som faktisk gjelder.

Når dette skrives er regjeringens forslag ute på høring og det blir spennende å se hvilke regler vi til slutt ender opp med. Men det virker å være bred politisk vilje til å gjøre noe med dette, og boligselskapene er forhåpentligvis snart bedre rustet i kampen for et godt bomiljø. ••

AV ELISABETH AAS NILSEN
ADVOKAT, NBBL

Spennende høst i boligmarkedet

Renteøkninger, høy boligbygging og lavere befolkningsvekst kan gi motvind i boligmarkedet. NBBLs boligmarkedsbarometer viser allikevel fortsatt optimisme.

Boligmarkedsbarometeret tar for seg befolkningens forventninger til tre faktorer; boligprisene, rentene og arbeidsmarkedet. Disse gir oss et godt temperaturmål på stemningen i boligmarkedet.

Det heteste tema akkurat nå er den kommende renteøkningen. Trykker sentralbanksjef Øystein Olsen på «atomknappen» når han – etter all sannsynlighet – øker renta i september? Rentenedgangen har vært en viktig faktor for den sterke boligprisoppgangen. Det er delte meninger om boligprisene tåler den kommende renteoppgangen.

DOBLET RENTE INNEN TRE ÅR?

Etter renteøkningen i september ser Norges Bank for seg to renteøkninger per år, frem til utgangen av 2021. Det betyr i så fall at beste boliglansrente doubles innen tre år, fra to prosent i dag til fire prosent. Det er betydelig.

Etter finanskrisen i 2008 har mange andre land redusert gjeldsveksten, mens gjelden i norske husholdninger har økt langt mer enn inntektene. Våre husholdninger har i snitt 230

prosent gjeld i forhold til inntekt. Tredje høyest i hele OECD.

Det er nå 7 år siden forrige renteøkning, og bortimot 350.000 nye boligeiere som aldri har opplevd renteøkning. Er de forberedt?

JA, FAKTISK. ÅTTE AV TI FORVENTER ØKT RENTE

Til tross for at Norges Bank stadig har utsatt renteøkningen viser Boligmarkedsbarometeret at befolkningen har forstått at renten skal opp. Riktignok er det noen «djevler i detaljene». Troen på økt rente er lavest blant de yngste, typisk de som er mest utsatt i en renteoppgang pga høy belåning. Men alt i alt så blir det en ventet renteøkning.

En moderat renteøkning går greit for de fleste. Utfordringen er ringvirkningene i makro. Vi betaler boliglånene våre, men kutter ned på annet forbruk. Når vi slutter å handle, så rammer det næringslivet, som igjen må redusere bemanning. Og der ligger risikoen. Inntektsbortfall. Strammer Norges Bank inn for mye, rammes realøkonomien.

EN MOTVEKT I NORSK ØKONOMI

Jeg skal imidlertid ikke male fanden på veggen. Renten øker ikke uten grunn. Den stiger pga sterk utvikling i norsk økonomi. Arbeidsledigheten faller og sysselsettingen øker. Samtidig viser Boligmarkedsbarometeret stor jobbtrygghet. Kun seks prosent er bekymret for å miste jobben. Det er viktig. For svært

få gjør en så stor investering som boligkjøp dersom de frykter for å miste jobben.

KAN BOLIGPRISENE STIGE ALLIKEVEL DA?

Med en motvekt i norsk økonomi, så er det kanskje mulig at boligprisene kan øke allikevel. La oss ta en titt på historien. Siden bankkrisen tidlig på 90-tallet og frem til i dag har vi opplevd fire perioder med renteoppgang. Felles for alle periodene er at økt rente har gått hånd i hånd med høyere boligpriser. Hvorfor? Fordi den positive påvirkningen fra sterk økonomi har trumfet den negative effekten av høyere rente.

SEKS AV TI FORVENTER STIGENDE BOLIGPRISER

Nå viser Boligmarkedsbarometeret at 58 prosent av befolkningen forventer stigende boligpriser det kommende året. Kun seks prosent tror at boligprisene skal falle. Befolkningen er dermed fortsatt optimister og tror at boligprisene skal stige til tross for renteoppgangen. Andelen er imidlertid litt lavere nå enn før sommeren. Og historien viser at stemningen i markedet svinger raskt. Vi går en spennende tid i møte. ••

CHRISTIAN F. BJERKNES
RÅDGIVER, NBBL

De elektriske testvinnerne fra **HYUNDAI**

Hyundai KONA electric
- hele 482 km rekkevidde!

Hyundai Ioniq electric
- testvinneren!

Følg oss på facebook.com/aarobil
- nyheter, omtaler og gode tilbud!

årø bilsenter
kvalitet & service

Århaugen 8 | 6422 Molde | 71 20 34 00 | aarobil.no

Espen Harstad
Salgsleder Hyundai
espen@aarobil.no
907 88 236

Nyhet!

Nå tilbyr vi ladestasjoner for el- og hybridbil med skreddersydde løsninger tilpasset ditt borettslag.

Våre ladestasjoner fra Salto, er det beste valget for å lade el- eller hybridbilen på en forskriftsmessig, effektiv og sikker måte.

- ✓ Fleksible og individuelle betalingsløsninger for beboere.
- ✓ Fastmontert ladestasjon gir pålitelig og stabil lading, tilpasset borettslaget sitt elanlegg.
- ✓ Vi leverer også løsninger for smart strømfordeling med styring.

Kontakt oss for en uforpliktende samtale: 71 21 35 00

 ISTADKRAFT

Ny drakt, gammel prakt

Siden i sommer har MOBO drevet med fasaderehabilitering av kontorene i Strandgata. Det eldste bygget ble satt opp i 1917, og nå føres byggene tilbake til slik de så ut i utgangspunktet.

✎ INGRID KVAND E

– Før man har pusset fram juvelen ser det ikke bra ut, men det vil bli et flott bygg, sier ingeniør på teknisk avdeling i MOBO, Arve Hatle, og ser opp på MOBOs kontorbygg. I boligbyggelaget er de nå i full gang med rehabilitering av både kontorbygg og verkstedbygg.

TILSKUDD FRA KULTURMINNEFONDET

– Vi har søkt om og fått tilskudd på kr 900.000,– til prosjektet hos Kulturminnefondet. Totalbudsjettet på hele oppussingen er på vel 3 millioner kroner. Tilskuddet er begrenset til å gjelde Strandgata 5, og det er en forutsetning at bygget skal tilbakeføres til sin opprinnelige farge, sier Hatle.

Strandgata 5 ble bygd opp igjen i 1917 etter en brann året før, og huset da Molde apotek, som var det største apoteket mellom Bergen og Trondheim. Hatle mener det å drive med bolig og eiendom forplikter, og at Strandgata 5 og 7, samt verkstedbygget i bakkant er kulturarv som MOBO vil forvalte på best mulig måte.

3 MILLIONER I BUDSJETT

– Det begynte å bli pusskader på bygget, og det var behov for å gjøre noe. Vi har jobbet grundig med dette, og har blant annet fått utarbeidet fargerapport fra Bent Erik Myrvoll. Vi har også gått noen runder med fylkeskonservatoren når det gjelder fargesettingen, og de har ingen innvendinger mot kartleggingen vi har gjort, sier Hatle.

Han beskriver istandsettingen som en møysommelig prosess der de starter på forsiden og går rundt huset.

– Underveis har vi slipt av all maling, og der det er behov har vi utbedret armeringer og reparert puss-skader. Bygget er påført en silikatbasert grunning og puss med mineraliske pigment – mineralittpuss eller edelpuss, forklarer Hatle.

VINDUSFARGER

Dagens vinduer på fasaden ble byttet for seks år siden, da ble de tilbakeført til opprinnelig sprosseinndeling og utforming. Vinduene ble

da levert hvite. Kartleggingen i det nåværende prosjektet har for øvrig avdekket at noen av vinduene har hatt en annen farge.

– Vi har oppdaget at det har vært ulike vindusfarger på bygget – både hvite og brune, og dette har sin naturlige forklaring. Fargepigmenter av jord og stein var rimeligere enn f. eks blyhvit maling, som var svært dyr på den tiden bygget ble satt opp. Derfor valgte man blyhvit vindusmaling kun på fasade og de «fineste» vinduene, mens de vinduene som ble regnet som mindre viktig, som f. eks i bakgården, ble brunmalt. Vi synes dette er en interessant historie, og vinduer med ulik farge vil også skape liv og variasjon på bygget. Kartleggingen er forøvrig ikke helt avsluttet. Det gjenstår noen skrapeprøver av noen vindustyper før vi med sikkerhet vet hvordan fordelingen av farger var. Så noen forbehold om det endelige fargesettingen av vinduene er vi nødt til å ta, sier Hatle.

STEIN FRA BOLSTØYA

Også murene på bygget får en oppfrisking.

Grunnmuren er fra steinbruddet på Bolsøya, og er av gneis granitt.

– Murene skal kalkblåses slik at vi får fram helt frisk stein. De vil dermed framstå annerledes enn i dag. Det er også en del fuger som skal refuges, og det er kanskje den mest utfordrende jobben, for de brukte spesielle fuger tidligere, forklarer MOBO-ingeniøren.

BRA AT MAN TILBAKEFØRER

Hatle sier de har hatt godt samarbeid med mange instanser underveis i dette arbeidet, og at de har blitt godt mottatt av alle. Molde kommune er blant de gode samarbeidspartnerne.

– Det er flott at man ønsker å tilbakeføre og at man gjør jobben grundig, slik bidrar MOBO til å skape gode byrom og ta vare på kulturarven, sier Lone Kjerseim ved plan- og utviklingsavdelinga i Molde kommune.

– Vi holder på å utvikle en fargepalett for gjenreisingsbyen. Molde er en av de best bevarte gjenreisingsbyene i landet. Med MOBOs prosjekt får vi også et bygg fra en eldre →

«Før man har pusset fram juvelen ser det ikke bra ut, men det vil bli et flott bygg»
– Arve Hatle

epoke som føres tilbake til originalen. MOBO bruker samme metodikk som vi har brukt i arbeidet med gjenreisingsbyen, og vi håper dette kan bli et forbildeprosjekt, sier Kjersheim.

KULTURMINNE AV STOR BETYDNING

Også hos Kulturminnefondet er man begeistret for prosjektet.

– Vi er veldig glade for at vi har et prosjekt i Molde. Vi har støttet 4.500 istandsettingsprosjekt på landsbasis, men det har vært få søknader fra Molde, sier Simen Bjørgen, direktør i Kulturminnefondet.

– Vårt styre har vurdert dette som et kulturminne av stor betydning for byen og regionen. En snittbevilling fra oss er på 180.000, mens her har vi gått inn med 900.000, så dette er en betydelig prioritering fra vår side. Vi har hatt tro på prosjektet og på eierne, og har sett at det har vært godt planlagt. Dette taler for at vi får et godt sluttresultat, sier Bjørgen.

VERKSTEDBYGGET

Når renoveringen i Strandgata er ferdig, vil det være til glede for de mange som passerer både til fots og kjørende langs bilveien. Men også i bakkant, i verkstedbygget i Olsmedbakken hvor MOBO Eiendomsservice AS holder til, har MOBO valgt å føre tilbake til røttene. I reguleringsplanen for Olsmedbakken Sør heter det at dette er «bevaringsverdig bygnings- og gatemiljø». I dette ligger at eksteriør skal beholdes uendret, eventuelt at man kan tilbakeføre mot gammelt gitt at det kan vises til grundig dokumentasjon.

– Verkstedbygget hadde stort vedlikeholdsbehov på vinduer og fasader som vender inn i gården. Vi har valgt å beholde vindu-

ene selv om det ville vært mer praktisk for oss å tette igjen. Nå blir det til gjengjeld mer fleksibelt mhp bruk dersom vi skulle få andre behov senere. Tilbakeføring til originalen blir litt dyrere, og kanskje ville vi ikke fått godkjent søknad om endring. Totalt sett har det å tilbakeføre og bevare vært en mer tiltalende tanke enn å ødelegge et bevaringsverdig gatemiljø, sier Hatle.

SLIK FANT MAN FARGENE

Bent Erik Myrvoll gjorde fargeundersøkelse på bygningene, som resulterte i en visuell framstilling av gårdene i forskjellige tilbakeføringsscenarier.

For å finne fram til opprinnelig farge på bygg og bygningsdeltaker, ble det gjort mange ulike prøvetakinger, som måling med laser og kontroll opp mot NCS-fargevifte, pussprøver, kjerneboring etc. Alt med minimal bruk av kjemiske midler, da dette kan misfarge mineralske malings typer. Det ble heller ikke brukt syre /lut eller andre kjemiske vesker for å kartlegge malings typene.

Hovedfargen på begge bygg ble funnet gjennom å tørrskrape baksiden av løse pussprøver.

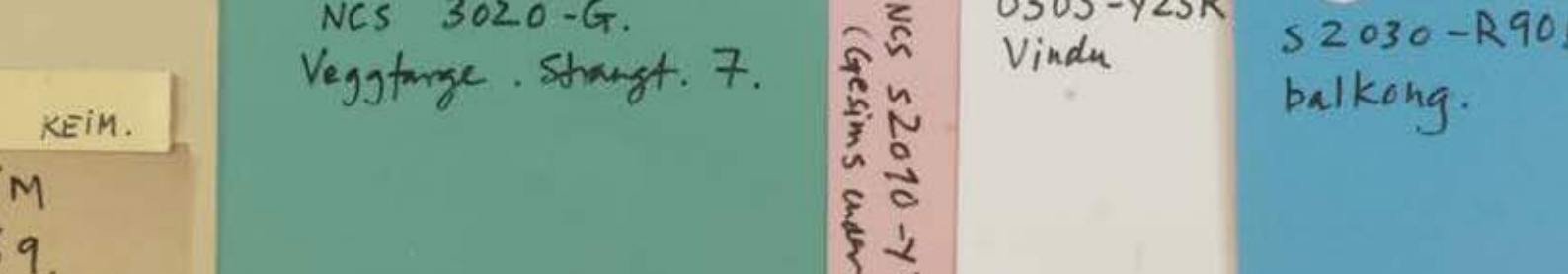
– Jeg undersøkte prøvene i lupe og mikroskop i verkstedet. Siden jeg hadde fysiske prøver var det lettere å analysere puss- og malings typene, og jeg kunne komme til på baksiden av malingssjiktet uten å bruke kjemi- og malingsfjerner, forteller Myrvoll.

▲ Arve Hatle, ingeniør på teknisk avdeling i MOBO.
Foto: Ingrid Kvande.

▲ Bent Erik Myrvoll (t.v.) har funnet fram til opprinnelige farger. Han er stipendiat ved Norsk håndverksinstitutt der han forsker på kalkmaling og puss/Fresko maleriteknikker.

▲ Dagens farger Strandgata 5 og 7.

▲ Skisse av tilbakeføring av alle fargelag Strandgata 5 og 7.

FagFlis

- Proffen's førstevalg!

Vi i FagFlis er dyktig på keramiske fliser. Kom innom oss og bli inspirert av våre vakre utstillinger.

Vi kan hjelpe deg med ditt prosjekt.

Fagflis.no

Velkommen til
våre nye lokaler
på Reknes

FAGFLIS MOLDE / REKNES
GIDEONVEGEN 16 • 6412 MOLDE
TLF: 70 10 22 74

SMART

FLIS- OG INTERIØRSENTER

MALMEFJORDEN

PUSSE OPP ELLER BYGGE NYTT?

VI TAR PÅ OSS ALLE OPPDRAG INNEN
VÅTROMSARBEID, FLYTSPARKEL, FLISLEGGING,
GULVLEGGING, TAPETSERING OG MALING

TRENGER DU VARENE IDAG? VI HAR DET MESTE PÅ LAGER!

FLIS, TAPET, MALING, PARKETT, LAMINAT
GULVBELEGG, TEPPER, VEGGPANEL
TAKPANEL, VÅTROMSPLATER
SKYVEDØRSGARDEROBE
KLIKKVINYL, INTERIØR
KORKGULV

ÅPNINGSTIDER: Man-fre: 08.00-18.00, Lørdag : 10.00-15.00
HOLAMYRA 19, 6445 MALMEFJORDEN

VI HJELPER DEG MED NYTT BAD

Ta kontakt med Hustad Rør, tlf: 71 19 10 40 eller post@hustador.no for å avtale befaring og tilbud på komplett bad

AR3 BYGG

**murmester
KRAKELI**

IELEKTRO

Hustad RØR

Renault – størst på elbil i Europa!

RENAULT
Passion for life

Renault KANGOO Z.E.
- fås som vare- eller personbil!

Renault ZOE
- blant de mest effektive!

ELBILER MED LANG REKKEVIDDE OG KORT LEVERINGSTID

Følg oss på facebook.com/aarobil
- nyheter, omtaler og gode tilbud!

årø bilsenter
kvalitet & service

Årøhaugen 8 | 6422 Molde | 71 20 34 00 | aarobil.no

Preben Toven Karlsen
Salgsleder Renault
preben@aarobil.no
995 81 152

◀ Vi hadde høye forventninger, og de er innfridd og vel så det, sier Katrine Larsen.

▲ Eikrem Panorama med blokker, rekkehus, tomannsboliger og eneboliger er på en måte en ny bydel i Molde, og det jobbes med å få på plass busstopp langs Frænavegen, samt gang- og sykkelveg fra Frænavegen til innkjøring på Tiriltungevegen.

Full fart på Eikrem

Fremdeles er 16 utsiktstomter ledige på Eikrem.
– Vi er svært fornøyd, sier huseierne Katrine Larsen og Staffan John Erik Blomqvist.

✍ INGRID KVANDE 📷 JENS H. LYGSTAD

I tomtfeltet på Eikrem er husbyggingen i full gang, og de første har allerede flyttet inn. I feltet er det tilsammen 26 eneboligtomter av ulik størrelse – fra 443 m² til 1 062 m², og de fleste er rundt 700 m². Prisene varierer fra 1.500 000,– til 2.150 000,– + omkostninger.

16 LEDIGE

Boligtomtene er i hovedsak regulert til enebolig, eventuelt med tillegg av sekundærleilighet. I tillegg er noen av tomtene regulert til mer konsentrert småhusbebyggelse.

– Nå har vi igjen 16 ledige tomter, og alle tomtene her oppe har flott utsikt. I tillegg ligger de nær både turterreng og golfbanen, sier Evy Strømme i MOBO.

FLYTTET INN I APRIL

Katrine Larsen og Staffan John Erik Blomqvist bygde den første eneboligen i Eikrem Panorama, og de flyttet inn i april. Det 210 kvm store huset er egnet og har et moderne preg. Blant annet er det store vindusflater i front.

Katrine er kvalitetsleder i et rederi som opererer i Nord-Trøndelag, og har en del reiseaktivitet i kombinasjon med hjemmekontor. Staffan jobber som kaptein på sjøen, og er borte fem uker om gangen. Nå kan de se tilbake på første sommer i eget hus.

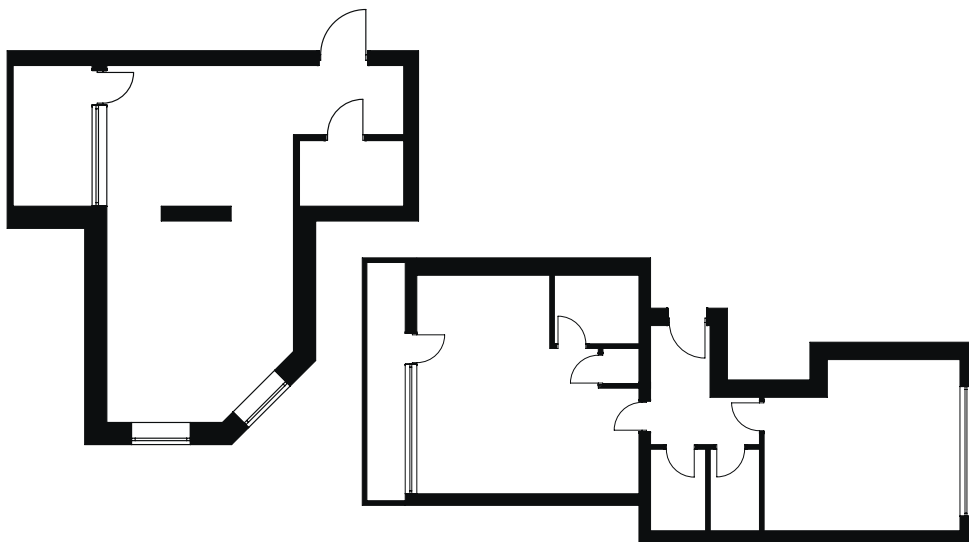
– Det har vært mye arbeid i sommer. Huset skulle males, og det var som mye skulle gjøres klart innvendig til vinteren. Men vi har også

fått nytt sommeren på verandaen, sier Katrine som legger til at de venter baby i november, og det derfor var ekstra viktig å være klar med huset til vinteren.

OVER ALL FORVENTNING

I september starter arbeidet med uteområdet, og innkjørsel og plen vil være klart til neste år. Katrine forteller at de er veldig fornøyd etter et lite halvår på Eikrem.

– Det har vært over all forventning – både huset i seg selv og hvordan utsikten ble. Her er det rolig og sentralt, og det er et trivelig nabolag. Vi hadde høye forventninger, og de er innfridd og vel så det. Vi har fått mer enn vi håpte på, sier Larsen. ••

▲ Evy Strømme, Mobo

Stort utvalg av små leiligheter!

Salget av 1- og 2-roms leiligheter har gått ned, mens tilbudet er rekordhøyt.

✍ INGRID KVANDE

— I Molde er det nå ca. 50 brukte og 70 nye 1- og 2-roms leiligheter til salgs, ifølge finn.no. Samtidig ser vi av MOBOs statistikk (som inneholder de fleste aktuelle leilighetene i Molde), at antall solgte leiligheter i den størrelsen har gått ned med 20–30 % siste par årene. Størst er nedgangen blant kjøperne i den yngste aldersgruppen, sier Evy Strømme i MOBO, og mener forklaringen på hvorfor salget av denne typen leiligheter går tregere enn før, kan være flere:

• FÅR IKKE LÅN?

I fjor kom den nye boliglånsforskriften som blant annet krever at man har 15 % egenkapital for å ta opp boliglån. Hensikten med regelen var å unngå at boligkjøpere tar opp mer gjeld enn de klarer å betjene, og samtidig legge en demper på økningen i boligprisene. Kritikken til forskriften er at den var skapt for det svært opphetede Oslo-

markedet, og ikke er like relevant i vårt område. Konsekvensen kan være at de unge og andre med liten egenkapital ikke kommer seg inn på boligmarkedet, og må leie bolig i stedet.

• VENTER MED Å KJØPE?

Referansen mellom det å eie og å leie endrer seg blant de unge. Man har kort perspektiv på tiden, og tenker at det er greit å leie noen år til man vet mer hvilken vei man skal ta, eller mens man venter på noen å kjøpe en større leilighet eller et hus sammen med.

Fra milleniumsskiftet skjøt boligprisene i været, og fra 2000 til 2010 ble kvadratmeterprisen på boliger omtrent doblet. Første halvår 2010 var kvadratmeterprisen på 1 og 2-roms-leiligheter i Molde kr 27.786,-, mens den i tilsvarende periode i år var 31.463,-. Med andre ord har prisveksten vært moderat

de siste årene i vårt område, ca. 13 % på 8 år. I media får man et annet inntrykk – for der er fokuset som regel på prisutviklingen i de store byene.

Den moderate prisutviklingen lokalt innebærer at utsiktene til gevinst ved boligsalg er usikker på kort sikt, og det kan bidra til at noen i større grad heller vil leie enn å eie bolig.

CODE MULIGHETER

Samtidig: Når andre er avventende, er det tidspunktet for å slå til! Selgere ønsker selvsagt så mange som mulig på visning og tilhørende heftige budrunder som gir høy pris. Men for kjøperne er det kanskje nå man skal hoppe ned fra gjerdet og gjøre et godt kjøp. Dersom man finner leiligheten som passer, og man vet man skal bo i regionen noen år, er det absolutt mer lønnsomt å eie enn å leie. ••

Emma Mordal

Ny i garanti

Emma Mordal er ny eiendomsmeglerfullmektig i Garanti. 23-åringen fra Julsundet i Molde var ferdig bachelor fra Høgskolen i Sogndal i sommer, og er nå klar for å selge boliger i hjembyen. Emma har jobbet i Garanti i ferier tidligere, så hun kjenner både kollegene og området godt.

▲ Noen av barna synes det var godt å kunne slappe av i hengekøylene.

▼ I skyggen ligger barna og prater med hverandre.

▲ Uten mat og drikke, duger helten ikke. Grillmat er svært populært i barnehagen.

VÅGSETRA BARNEHAGE:

Et av de første møtene med campinglivet

Hver sommer har Mobarn Vågsetra barnehage sommerbarnehage. Med forskjellige temaer tar de for seg alt fra indianerdag til campingdag ute i skogen. Det var store forventninger til campingdagen.

MOBARN VÅGSETRA BHG
LILLIAN LANGSET

I sommerbarnehagen går en bort fra de faste daglige aktivitetene i en periode på rundt seks uker. Da settes det i stedet ofte opp en fast aktivitetsplan. For å gjøre sommeren innholdsrik både for barna og de ansatte, får personalet ansvar for å legge til rette for ulike aktiviteter,

og mange av dem etter innspill fra barna selv.

– Barnas medvirkning er viktig for oss gjennom hele året, og tanken er at barna skal få være delaktige. Vi legger vekt på å skape et innhold, og det at vi i personalet er med å bidrar til å sette i gang leken. Og barna kan selv velge om de vil være med eller ikke. Ser vi på læringen i dette, er det nesten ubegrenset, sier pedagogisk leder Eva Høyer Sekse.

Under en av temaukene i barnehagen ble det introduksjon av campinglivet. Sekse forteller at mange av barna var spente på hva en slik dag innebar. Hun avslører at dagen ble en suksess.

TEMAUKER

Sommerbarnehagen varer fra midten av juni til midten av august. I denne perioden samles alle tre avdelingene i barnehagen, og en dag i

ukene er det temadag.

– På grunn av ferieavvikling så ønsker vi å gjøre noe litt annerledes for de barna som er i barnehagen, enten det er deler av sommeren eller hele. Samhold og deling av kunnskap er viktig for oss, og dette er en unik mulighet vi utnytter oss av, sier Sekse.

CAMPING I SKOGEN

Alle som ønsket å ta med seg campingutstyr som telt, stoler og bord, eller annet hadde muligheten til det, og det syntes de var gøy. Med alt av utstyr pakket ned, gikk turen ut til skogen, der de gjorde klart til camping.

– Campen ble til mens vi lekte oss inn i det. Når alt var satt opp, gikk barna rundt og viste hverandre hva de hadde gjort. Noen var med å sette opp telt, andre hadde hengt

▲ Jentene hygger seg med grillmat i det fine sommerværet.

TEMADAGER 2018

Syden
Badebasseng
Spa
Indianer
Rakettforsker
Camping

▼ Jentene løper så fort de kan for å kaste ballen videre.

▲ Når fisken henger på kroken er det bare å sveive den inn og få den opp på land.

«Da campen var satt opp, var det klart for aktiviteter. Barna er kreative og derfor fikk de drive frem leken selv.»

opp hengekøye. Vi satte også opp en koselig spiseplass hvor grillmaten ble servert, forteller pedagogen.

AKTIVE UTE

Da campen var satt opp, var det klart for aktiviteter. Barna er kreative og derfor fikk de drive frem leken selv.

– Noe av det barna valgte å gjøre var å lage skuespill, noen ønsket å slappe av i hengekøya, noen latet som de var på reise til Danmark, mens andre brukte ferieminnene sine som inspirasjon til lek. Og det tok ikke lang tid før det var noen som spurte om vi ikke skulle spise snart, forteller Sekse.

BARNAS OPPLEVELSE

Det er alltid spenning rundt temadagene. I for

var første gang campingtemaet ble introdusert for barna. I år igjen ble det en suksess.

– Barna hadde store forventninger til denne dagen. Når det er en annerledes dag enn normalen så ligger det alltid litt spenning i luften. Barna fikk med seg mange gode opplevelser og de hadde en flott dag ute i naturen. Med et godt fellesskap, god mat og ikke minst godt vær, så kunne ikke denne dagen blitt bedre gjennomført, påpeker Sekse og legger til at de jobber mye med vennskap og inkludering gjennom hele året.

– Om sommeren er erfaringen at barna finner hverandre så fint. Det er godt for barna å komme seg litt ut av avdelingen og bli kjent med andre. Selv om barnehagene ofte praktiserer åpne dører i det daglige og er sammen i utetiden, blir barna kjent med hverandre på

en annen måte når de får flytte litt mellom avdelingene, sier Sekse.

LEK OG LÆRING

Det er viktig at barna også kan lære noe av disse temadagene, og blandingen av lek og læring er en fin måte å gjøre dette på.

– Ved at barna synes temaene er interessante og spennende, så lærer de også noe av det. De får en forståelse av hva man kan gjøre ute i naturen. Kjenne på campingfølelsen rett og slett, forteller Sekse.

Den pedagogiske lederen forteller avslutningsvis at dette kanskje er første gangen barna opplever campinglivet. Når de blir en del av teamet som bygger dagen, vil de også kjenne på mestringsfølelse, stolthet og glede. Dette synes vi som jobber med barna er veldig fint å se. ••

GARANTI®

GARANTI Eiendoms-
megling Molde
Strandgata 5

Elin Larsen Blo
Tlf. 930 48 810

Jan Egil Fornes
Tlf. 900 79 994

Evy Strømme
Tlf. 911 25 859

Grete Heiseldal
Tlf. 975 04 641

Terese Nerland
Tlf. 915 44 447

Emma Mordal
Tlf. 941 65 535

UTSIKT TIL MEDLEMSFORDELER

Garanti – det naturlige førstevalget for alle Mobo-medlemmer!

Vi kjenner ditt borettslag og har 70 års erfaring og ekspertise. Vi kan tilby våre effektive meglertjenester, og vårt prisløfte gir deg den beste prisen i markedet. Ta kontakt med oss på e-post: **molde@garanti.no**

MEDLEMSFORDELER

PRISLØFTE – SALGSGARANTI - GRATIS VERDIVURDERING FOR BOENDE MEDLEMMER

